

A VÖRÖS LIGA

Tavaly ősszel egy nap felkerestem Sherlock Holmes barátomat, aki érkezésemkor éppen elmélyült beszélgetést folytatott egy igen csak tömzsi, pirospozsgás arcú és „lángvörös” hajú idősebb úrral. Bocsánatot kértem a zavarásért, és már vissza akartam fordulni, amikor Holmes egy gyors mozdulattal behúzott a szobába, és becsukta mögöttem az ajtót.

- A lehető legjobbkor jött, kedves Watson – üdvözölt szívélyesen.
- Attól tartok, ön elfoglalt.
- Az vagyok, nagyon is elfoglalt.
- Ez esetben talán megvárom a szomszédos szobában.
- Szó sem lehet róla! Ez az úr, Mr. Wilson, nélkülözhetetlen segítőtársam volt már számos sikeres ügyben, és semmi kétségem afelől, hogy ez most sem lesz másképp.

A testes úr félig fölemelkedett a székéből, köszönésképp biccentett egyet, miközben kövér arcából pislogó szeme gyors, kutató pillantást vetett rám.

- Helyezze magát kényelembe a kanapén – szólta Holmes, és visszasüppedt karosszékebe, ujjai hegyét egymáshoz illesztve, mint az ítélethozós hangulatában szokása volt. – Jól tudom, kedves Watson, hogy ön is osztja lelkesedésemet minden különös, a hétköznapi élet megszokott és unalmas rutinjától eltérő dolog iránt. Érdeklődését már számtalanszor bebizonyította, hiszen ez a kíváncsiság sarkallta arra, hogy lejegyezze, és – ha megengedi – kiszínezza apróbb kalandjaimat.

– Az ön ügyei valóban mindig ámulatba ejtettek.

– Talán emlékszik rá, hogy a minap, mielőtt belemerültünk volna Miss Mary Sutherland meglehetősen egyszerű problémájába, tettem egy megjegyzést, miszerint a meglepő jelenségek és furcsa véletlenek magában az életben fordulnak elő, amely sokkal izgalmasabb, mint a képzelet bármely játéka.

– Hogyne, s ebben az állításban én bátorkodtam kételkedni.

– Így volt, kedves doktorom, ám előbb-utóbb kénytelen lesz elismerni, hogy tévedett, különben addig halmozom egymásra a tényeket, míg súlyuk alatt megtörnek ez érvei, és igazat ad nekem. Látja, Mr. Jabez Wilson volt olyan kedves, és meglátogatott ma délelőtt, hogy megosszon velem egy történetet, amely különösebbnek ígérkezik, mint bármi, amit az utóbbi időben hallottam. Úgy vélem, már említettem önnek, hogy meglátásom szerint a legszokatlanabb és legfurcsább dolgok többnyire nem a súlyosabb, hanem a kisebb bűnügyekkel függnek össze, sőt olykor azokban az esetekben fordulnak elő, ahol még az is kétséges, vajon tényleges bűntény történt-e. Abból, amit idáig Mr. Wilsontól hallottam, egyelőre nem tudnám megállapítani, hogy bűncselekménnyel állunk-e szemben vagy sem, az azonban bizonyos, hogy az események láncolata fölöttébb meglepő. Mr. Wilson, talán lesz olyan szíves, és előlről kezdi a mondandóját. Nem csupán azért kérem erre, mert Watson barátom lemaradt az elejéről, hanem azért is, mivel a történet szokatlansága folytán szeretnék minden apró részletet egyenesen az ön szájából hallani. Az események folyamatában ugyanis rendszerint fölfedezek valamilyen apró irányadó jelet, melynek segítségével bele tudom illeszteni az adott esetet a fejemben őrzött ezernyi hasonló közé. Jelen pillanatban azonban kénytelen vagyok elismerni, hogy a tények, legjobb tudásom szerint, egyedülállóak.

A köpcös ügyfél némi büszkeséggel düllesztette ki a mellét, majd kabátjának belső zsebéből egy mocskos és gyűrött újságot húzott elő. Miközben lehajtott fejjel, térdén az újságot kisimogatva a hirdetési rovatot böngészte, alaposabban szemügyre vettem a férfit, és barátom példáját követve igyekeztem a ruhájából és egész megjelenéséből következtetéseket levonni.

Megfigyeléseim azonban nem jártak különösebb eredménnyel. Látogatónk minden tekintetben átlagos angol kereskedőnek tűnt:

kövér volt, fontoskodó és nehézkes. Kitérdelt, szürke kockás nadrágot és egy meglehetősen kétes tisztaságú fekete kabátot viselt kigombolva, alatta egy szürkésbarna mellényt, melyen nehéz, rézsínű óralánc függött, amelyről dísz gyanánt egy két végén átfúrt, négyzet alakú fémdarab fityegett. Öltözékét egy kopott cylinder valamint egy kifakult barna felöltő egészítette ki, melynek gyűrött bársonygallérja a férfi mögött hevert egy széken. Akárhogy is néztem, igazán nem volt semmi rendkívüli ezen az emberen, kivéve „lángvörös” haját és bosszús, elégedetlen arckifejezését.

Sherlock Holmes észrevette igyekezetemet, és kérdő tekintetemre válaszul egy mosoly kíséretében megrázta a fejét. – Azokon a nyilvánvaló tényeken kívül, hogy egy ideig fizikai munkát végeztem, hogy tubákol, hogy szabadkőműves, hogy járt Kínában és hogy az utóbbi időben meglehetősen sokat írt, másra jómagam sem igen tudok következtetni.

Mr. Jabez Wilson fölugrott a székről, mutatoujja még mindig az újságon, szemét azonban barátomra meresztette.

– A mindenségit! Honnan tudja ezeket, Mr. Holmes? – kérdezte. – Honnan jött rá például, hogy fizikai munkát végeztem? Hiszen szentigaz, tényleg hajóácsként kezdtem.

– Nézze csak meg a kezeit, tisztelt uram. A jobb keze sokkal erősebb a balnál, nyilvánvalóan azzal dolgozott, ezért fejlettebbek az izmai.

– És a tubák meg a szabadkőművesség?

– Nem szívesen vonom kétségbe az éleselméjűségét azzal, hogy megmondom, miképpen jöttem rá, különösen mivel rendjének szigorú szabályai ellenére ön derékszögű vonalzóval és körzővel díszített nyakkendőűt visel.

– Csakugyan, erről teljesen megfeledkeztem. És azt honnan veszi, hogy mostanság sokat írok?

– Mi mást jelenthetne az, hogy a jobb kabátujján a kezelő mintegy 10–12 centi széles sávban teljesen kifényesedett, a balon pedig egy sima folt látható éppen a könyök magasságában, ott, ahol írás közben karját az asztalon nyugtatja.

– No és Kína?

– A jobb csuklója fölött látható, halat ábrázoló tetoválás csak Kínában készülhetett. Kicsit tanulmányoztam a tetoválásokat, és jómagam is hozzátettem valamicskét a témával foglalkozó szak-

irodalomhoz. A kínai munkák sajátossága a hal pikkelyeinek halvány rózsaszínűre festése. S ha ehhez még hozzáveszem az óraláncáról csüngő kínai pénzérmét, akkor igazán pofonegyszerű dologom van.

Mr. Jabez Wilson hangosan fölnevetett. – Nahát, istenemre! – kacagta. – És én még azt gondoltam, hogy ön valami agyafúrt dolgot művelt, pedig hát igazán semmiség az egész!

– Kezdem azt hinni, kedves Watson – jegyezte meg Holmes –, hogy nem kellett volna magyarázatot adnom. Hiszen tudja, „*omne ignotum pro magnifico*”, és az a kis tekintélyem is hamar szerfefoszlik, ha ilyen nyíltan kitárulkozom. Talán nem találja a hirdetést, Mr. Wilson?

– De igen, már meg is van – felelte, miközben vaskos, vörös ujját a hasáb közepén tartotta. – Itt van, ez az. Ezzel kezdődött minden. Nézze csak meg, uram.

Kivettem a kezéből az újságot, és a következőt olvastam:

„A VÖRÖS LIGÁNAK: A néhai Ezekiah Hopkins (Lebanon, Pennsylvania, U.S.A.) hagyatékának értelmében üresedés keletkezett a Liga soraiban. Az új tag pusztán névleges szolgálatok fejében heti négy font fizetésre jogosult. A tagságra bármely, 21. életévét betöltött, testben és lélekben ép vörös hajú férfi megfelelő lehet. Jelentkezés személyesen, hétfőn 11-kor a Liga irodájában (Pope's Court 7, Fleet Street), Duncan Rossnál.”

– Mi a csudát jelentsen ez? – böktém ki végre, miután kétszer is átolvastam a különös értesítést.

Holmes csak kuncogott, és izgett-mozgott a széken, mint az jókedvében szokása volt. – Nem kifejezetten szokványos hirdetés, igaz? – jegyezte meg. – És most, Mr. Wilson, kérem kezdjen bele a történetébe, meséljen el mindent magáról, az otthonáról, továbbá arról, milyen következményekkel járt ez a cikk az ön anyagi helyzetére nézve. Ám előbb, kedves doktor, vessen egy pillantást az újságra, és arra, hogy mikori.

– Ez a *The Morning Chronicle* 1890. április 27-i száma. Mindössze két hónappal ezelőtti.

– Pontosan. Nos, Mr. Wilson?

– Hát, minden úgy volt, ahogy már mondtam magának, Mr. Sherlock Holmes – kezdett bele Jabez Wilson a homlokát törölgetve. – Van egy kis zálogházam a Coburg Square-en, a Citytől nem

messze. Nem nagy az egész, és az utóbbi években éppen csak annyit hozott, hogy futotta a megélhetésemre. Korábban két segédem is volt, de most már csak egy van, és azt sem tudnám rendesen fizetni, ha nem lenne hajlandó a bére feléért is dolgozni, hogy ki tanulja a szakmát.

– Hogy hívják ezt a szolgálatkész fiatalembert? – kérdezte Holmes.

– A neve Vincent Spaulding, és már nem is annyira fiatal. Nehéz lenne megmondani a korát. Nem is kívánhatnék nála rátermettebb segédet, Mr. Holmes, és jól tudom, hogy bármikor gond nélkül előbbre juthatna, és kétszer annyit kereshetne, mint nálam. De végtére is, ha így elégedett, akkor minek adjak neki ötleteket, nem igaz?

– Valóban. Ön igazán szerencsés ember, hogy jócskán a piaci árfolyam alatt fizetheti az alkalmazottját. Ezt manapság kevés munkaadó mondhatja el magáról. Nem is tudom, melyik rendkívülibb jelenség, a segédje, vagy pedig ez a hirdetés itt.

– Ó, hát azért neki is vannak hibái – felelte Mr. Wilson. – Még soha nem láttam senkit így odalenni a fényképezésért. Egyfolytában azt az átkozott gépet csattogtatja, pedig okosabban is eltölthetné az idejét, aztán meg eltűnik a pincében, akár a nyúl az odújában, hogy előhívja a képeket. Ez a legnagyobb hibája, de egyébként igazán remek munkaerő. Más vétke nincs.

– Ha nem tévedek, még mindig önnél dolgozik?

– Igen, uram. Ő, meg egy tizennégy éves gyereklány, aki időnként főz valamit, és rendben tartja a házat. Ennyien vagyunk mindössze, mert özvegyember vagyok, és gyermekeim nincsenek. Viszszavonultan élünk, uram, mi hárman, fő, hogy tető legyen a fejünk fölött, meg a tartozásainkat ki tudjuk fizetni, ha többre nem is futja. Az első dolog, ami kizökkentett bennünket a megszokott kerékvágásból, ez a hirdetés volt. Spaulding pontosan nyolc héttel ezelőtt, ezen a napon jött be az irodámba ezzel újsággal a kezében, s így szólt hozzám:

„Istenem, Mr. Wilson, bárcsak vörös lenne a hajam!”

„Hogyhogy?” – kérdeztem.

„Mivel” – felelte – „üresedés támadt a vörös hajú férfiak ligájában. Kisebb vagyon üti a markát, aki belép közéjük, és arról is tudomásom van, hogy több az üres hely, mint a jelentkező, úgy-

hogy a meghatalmazottak teljesen tanácstalanok, hogy mihez kezdjenek a pénzzel. Ha a hajam színe megváltozna, azonnal remek kis állás várna készen.”

„Mégis miről van szó pontosan?” – tudakoltam. Tudja, Mr. Holmes, én meglehetősen otthonülő ember vagyok, és minekutána házhoz jön az üzlet, és nem nekem kell utánajárnom, így gyakran hetek telnek el anélkül, hogy egyáltalán kitenném a lábam hazulról. Ezért nem is nagyon követem nyomon, hogy mi folyik a világban, és mindig örömmel hallgatom meg a híreket.

„Még soha nem hallott a Vörös Ligáról?” – kérdezte segédem a csodálkozástól tágra nyílt szemmel.

„Soha.”

„Elég furcsa, mivel ön is alkalmas lenne az egyik megüresedett hely betöltésére.”

„És mennyit ér egy ilyen hely?”

„Hát, csupán néhány százat évente, de a munka igazán nem megerőltető, és gond nélkül összeegyeztethető az egyéb elfoglaltságokkal.”

Nos, gondolhatja, hogy erre hegyezni kezdtem a fülem, mivel az üzlet már évek óta nem ment valami jól, és néhány százazas jól jött volna még pluszban.

„Mondjon el mindent, amit tud” – kértem.

„Ön is láthatja” – felelte elém tartva az újságot –, „hogy a Liga soraiban megüresedett egy hely, és itt a cím is, ahol a részletek felől érdeklődhet. Én mindössze annyit tudok az egészből, hogy egy Ezekiah Hopkins nevezetű különc amerikai milliomos alapította a Ligát. Neki is vörös haja volt, és erős rokonszenvet érzett a hasonzorúek iránt. Halála után pedig kiderült, hogy óriási vagyonát meghatalmazottakra bízta, azzal az instrukcióval, hogy a kamatokat a vörös hajú emberek gondtalan megélhetésének biztosítására fordítsák. Úgy hallottam, hogy a fizetség ragyogó, és szinte semmit nem kell csinálni érte.”

„De hát” – vettem ellen –, „több millió vörös hajú jelentkezhethet.”

„Nem egészen” – felelte –, „mivel kizárólag felnőtt londoni férfiak lehetnek tagok. Ez a bizonyos amerikai ugyanis Londonból indult fiatalkorában, és vissza akart valamit fizetni a városnak. Azt is beszélik továbbá, hogy a világos- vagy sötétvörösöknek sincs semmi esélyük, csupán az élénk színű, lángolóan rőt hajú

emberek jelentkezését fogadják el. Szóval, ha ön is megpróbálná, Mr. Wilson, akkor nincs más dolga, mint hogy beszéljen hozzánk, bár valószínűleg az a pár száz font nyilván nem éri meg önnek a fáradságot.”

Amint önök is láthatják, kedves uraim, tény, hogy a hajam kifejezetten ragyogó és élénk színű, így hát meg voltam győződve afelől, hogy ha vetélkedésre kerül a sor, akkor van annyi esélyem, mint bárki másnak. Úgy tűnt, hogy Vincent Spaulding elég sokat tud erről az egészből, ezért jobbnak láttam magammal vinni, hát-ha még hasznomra válik. Szóltam neki, hogy húzza le a redőnyt, és jöjjön velem. Megörült a szabadnapnak, úgyhogy bezártuk az üzletet, és elindultunk a hirdetésben megadott címre.

Elképesztő látvány tárult elém, Mr. Holmes. Minden irányból özönlött a nép, aki csak élt és mozgott a városban, és volt némi vörös árnyalat a hajában, mind odagyűlt. A Fleet Street csak úgy hemzsegett tőlük, a Pope's Court pedig úgy nézett ki, mint egy hatalmas láda, tele narancssal. Soha nem hittem volna, hogy ennyi rőt hajú ember él az országban, mint amennyi erre az egy hirdetésre összesereglett. A vörös minden létező árnyalata képviselve volt: szalma, citromsárga, narancs, téglaszín, ír szetter, réz, agyag; de, ahogy Spaulding mondta, tényleg kevesen voltak, akiknek valódi lángvörös hajuk lett volna. Amikor megláttam az óriási tömeget, kétségbeesésemben visszafordultam volna, de Spaulding hallani sem akart róla. Fogalmam sincs, hogy csinálta, de addig tolakodott-nyomakodott és könyökölt, míg át nem ráncigált a sokaságon, egyenesen az irodába vezető lépcsőig. Az emberáradat ott két ellenkező irányban folyt, egyesek reménykedve igyekeztek befelé, míg mások csüggedten távoztak. Mi is befurakodtunk a tömegbe, és hamarosan az irodában találtuk magunkat.

– Rendkívül szórakoztató kaland – jegyezte meg Holmes, ahogy ügyfele elhallgatott, és nagy szippantásnyi tubákkal igyekezett emlékezetét felfrissíteni. – Kérem, folytassa ezt az érdekes beszámolót.

– Az irodában csupán néhány fából faragott szék és egy fenyőfaasztal volt, mögötte alacsony kis ember ült, a haja talán még az enyémnél is vörösebb. Néhány szót szolt a sorban eléje járuló jelentkezőknek, és mindegyiken talált valami kivetnivalót. Úgy tűnt, mégsem annyira egyszerű megszerezni azt a bizonyos állást. Ami-

kor azonban mi következünk, a kis ember sokkal szívélyesebb volt hozzám, mint a többiekhez, és ahogy beléptünk a szobába, rögtön becsukta az ajtót mögöttünk, hogy nyugodtan beszélgethessünk.

„Az úr Mr. Jabez Wilson” – mutatott be segédem –, „és szeretné betölteni a Ligában megüresedett helyet.”

„Amelyre tökéletesen alkalmas is” – felelte a meghatalmazott. – „Minden szempontból megfelel. Nem emlékszem, láttam-e valaha is ilyen csodás színt.” Hátrált egy lépést, félrehajtotta a fejét, és úgy bámulta a hajamat, hogy szinte elszégyelltem magam. Aztán hirtelen hozzám lépett, megragadta a kezemet, és melegen gratulált a sikeremhez.

„Igazán fölösleges lenne tovább habozni” – szólt. – „Mindazonáltal remélem, megbocsátja nekem ezt a szükséges óvintézkedést.” Ezzel mindkét kezével belemarkolt a hajamba, és addig rángatta, míg fájdalommban fel nem kiáltottam. „Könnybe lábadt a szemem” – mondta, ahogy elengedte a hajamat. – „Úgy látom, minden rendben van. De hát elővigyázatosnak kell lennünk, mert már többször becsaptak bennünket. Két ízben parókával, egyszer pedig hajfestékekkel. Mesélhetnék még önnek a cipészviaszos kísérletekről is, de attól tartok, kiábrándulna az emberi természetből.” Az ablakhoz lépett, és torkaszakadtából kikiabált rajta, hogy az állást betöltötték. Csalódott morajlás zúgott fel odalentről, és a tömeg szétszéledt, úgyhogy hamarosan rajtam, és a megbízotton kívül nem maradt egy szál vörös hajú ember sem.

„A nevem Duncan Ross” – mutatkozott be –, „és én magam is a nemes jótevőnk által hátrahagyott tőke egyik haszonélvezője vagyok. Ön családos ember, Mr. Wilson? Vannak gyermekei?”

Közöltem vele, hogy nincsenek. Erre a hírre szemmel láthatóan elkedvetlenedett.

„Jaj nekem!” – sóhajtott komoran. – „Ez bizony öreg hiba! Végtelenül sajnálom, hogy ezt hallom öntől. Az imént említett vagyon ugyanis a vörös hajúak terjedésének és fennmaradásának nyilvánvaló célját szolgálja. Szerfelett sajnálatos tény, hogy ön nőtlen.”

Ennek hallatán igencsak megnyúlt az arcom, Mr. Holmes, mert azt hittem, hogy mégsem kapom meg azt az állást. Ám néhány

percnyi gondolkodás után Mr. Ross azt mondta, hogy alkalmaznak ennek ellenére is.

„Bárki más esetében ez súlyos akadályt jelentene” – közölte –, „ám úgy érzem, kivételt kell tennünk egy olyan ember kedvéért, akit ilyen csodálatos hajszínnel áldott meg az ég. Mikor tudna munkába állni?”

„Hát, kissé kínos a dolog, mivel van nekem egy üzletem is.”

„Azzal ne törődjön, Mr. Wilson!” – szólt közbe Vincent Spaulding. – „Én majd elintézek mindent az ön távollétében.”

„Mettől meddig tart a munkaidő?” – kérdeztem.

„Tíz órától kettőig.”

Mivel egy zálogkölcsonzóba többnyire este térnek be az emberek, Mr. Holmes, főképp csütörtök és péntek esténként, fizetésnap előtt, ezért arra gondoltam, hogy épp jól jönne nekem egy kis délelőtti kereset-kiegészítő munka. Mindamellet pedig tudtam, hogy a segédemben vakon megbízhatom, ő majd minden fölmerülő ügyet elintéz.

„Tökéletesen megfelel” – mondtam. – „És mennyi lenne a fizetség?”

„Heti négy font.”

„Miben áll a munka?”

„Az csupán jelképes.”

„Mégis mit nevez ön csupán jelképesnek?”

„Arról van szó, hogy önnek egész idő alatt az irodában kell tartózkodnia, vagy legalábbis az épületben. Ha eltávozik, örökre elveszíti az állást. A végrendelet nagyon világosan fogalmaz ebben a kérdésben. Eszerint amint kiteszi a lábát az irodából, ön megszegte a feltételeket.”

„Csak napi négy óráról van szó, nem hiszem, hogy ne bírnám ki.”

„Nem hivatkozhat semmiféle kifogásra” – folytatta Mr. Duncan Ross –, „sem betegségre, sem üzleti ügyre, egyáltalán semmire. A helyén kell maradnia, különben elveszíti a munkát.”

„És mi lesz a feladatom?”

„Az Encyclopaedia Britannicát kell másolnia. Ott van a polcon az első kötete. Tintáról, tollról és itatósról ön gondoskodik, az asztalt és a széket mi biztosítjuk. Tud kezdeni holnap?”

„Természetesen” – feleltem.

„Akkor a viszontlátásra Mr. Jabez Wilson, és engedje meg, hogy gratuláljak a szerencséjéhez, hogy sikerült elnyernie ezt a fontos állást.” Ezzel kikísért az ajtóig, én pedig hazaindultam a segédemmel, s örömben azt sem tudtam, mit mondjak vagy tegyek, olyan boldoggá tett az engem ért nagy szerencse.

A nap hátralevő részében egyfolytában ezt forgattam a fejemben, és estére ismét csak nekibúsultam, mivel addigra meggyőződésemmé vált, hogy csakis tréfáról vagy szélhámosságról lehet szó, bár el sem tudtam képzelni, mi lehet a célja. Már egyáltalán nem gondoltam, hogy bárki is ilyen végrendeletet hagyna hátra, vagy hogy hajlandó lenne ekkora összeget fizetni egy olyan egyszerű munkáért, mint az Encyclopaedia Britannica másolása. Vincent Spaulding minden tőle telhetőt megtett, hogy felvidítson, de mire ágyba kerültem, már nem hittem az egészben. Mindazonáltal reggelre kelve elhatároztam, hogy azért utánanézek a dolognak, úgyhogy vettem egy pennyért egy kis üveg tintát, egy lúdtollat, hét ívnyi papírost, és útnak indultam a Pope's Court felé.

Nos, legnagyobb meglepetésemre és öröömre minden igaznak bizonyult, amit előző nap hallottam. Az asztalt már előkészítették számomra, és ott volt Mr. Duncan Ross is, hogy lássa, pontosan beértem-e. Közölte, hogy az A betűvel kezdjem a másolást, majd magamra hagyott, időről időre azonban be-benézett, hogy ellenőrizze, minden rendben van-e. Pontban kettőkor elbúcsúzott tőlem, gratulált az elvégzett munka mennyiségéhez, majd bezárta mögöttem az iroda ajtaját.

Ez így ment nap nap után, Mr. Holmes, és amikor szombaton bejött, négy aranyfontot adott át a heti munkám fejében. Ugyanez történt a következő héten, meg az azutánin is. Minden áldott reggel ott voltam tízre, kettőkor pedig hazaindultam. Mr. Duncan Ross lassanként már csak naponta egyszer nézett be, majd kis idő múlva egyáltalán nem jött többet. Én persze soha, egy pillanatra sem mertem elhagyni az irodát, mivel nem tudhattam, mikor fog megjelenni, az állás pedig olyan kényelmes volt, annyira nekem való, hogy igazán nem kockáztathattam.

Nyolc hét telt el ilyenformán, kimásoltam *Aachentől* kezdve az *Adriai-tengeren* és az *akadémián* át *Attikáig* mindent, és erősen reméltem, hogy szorgos munkám eredményeként hamarosan eljutok a B betűig. Számottevő költségem mindössze a papír volt,

mivel az irományaim már szinte egy egész polcot megtöltöttek. Aztán hirtelen egy csapásra vége szakadt mindennek.

– Vége szakadt?

– Igen, uram. És éppen ma reggel. Szokás szerint tízre mentem dolgozni, de az ajtót zárva találtam, rajta lakat, a közepére pedig kis tábla volt odaszögelve.

Egy levélpapír nagyságú fehér kartonlapot tartott a kezében. A következő szöveg állt rajta:

A VÖRÖS LIGA FELOSZLOTT

1890. október 9.

Átfutottuk a kurta értesítést, majd látogatónk gyászos képére siklott a pillantásunk, és az ügy komikus oldala olyannyira elnyomott minden egyéb megfontolást, hogy mindketten harsogó nevetésbe törtünk ki.

– Nem látom be, mi olyan vicces ebben – kiáltotta ügyfelünk, és dühében lángvörös hajának tövéig pirult. – Ha nem tudnak egyebet, mint kinevetni, akkor máshoz fordulok.

– Nem, dehogyis – nyomta őt vissza Holmes a székbe, melyről már félig felemelkedett. – A világ minden kincséért se hagynám ki ezt az ügyet. Üdítően szokatlan. Ám, ha megbocsátja a megjegyzésemet, van benne valami mulatságos. Kérem, mondja el sorjában, hogy mit tett, miután megtalálta a táblát az ajtón.

– Első megdöbbenésemben azt sem tudtam, mitévő legyek. Azután végigjártam a környező irodákat, de hiába, senki sem tudott a dolgról. Végezetül a földszinten lakó háziúrhoz fordultam, aki foglalkozását tekintve könyvelő. Megkérdeztem tőle, hogy mi történt a Vörös Ligával, de azt felelte, hogy még életében nem halott erről a testületről. Azután Mr. Duncan Ross felől érdeklődtem tőle, mire közölte velem, hogy a név teljesen ismeretlen a számára.

„Pedig ez az úr bérlő a négyes számú irodát” – mondtam neki.

„Ja, az a vörös hajú férfi?”

„Igen.”

„Ó, hát azt az embert William Morrisnak hívják” – világosított fel. – „Ügyvéd, és csak ideiglenesen vette igénybe a helyiséget, amíg a saját irodája el nem készül. Tegnap ki is költözött.”

„Hol találom meg?”

„Hát az új helyén. Megadta a címet is, tessék, ez az: King Edward Street 17., a Szent Pál székesegyház mellett.”

Elindultam, Mr. Holmes, de amikor odaértem, csak egy műtérddalácsot gyártó üzemet találtam, ahol sem Mr. William Morrisről, sem pedig Mr. Duncan Rossról sem hallott senki.

– És ezután mit tett?

– Mit tehettem volna? Hazamentem a Saxe-Coburg térre, és tanácsot kértem a segédemtől. De sajnos ő sem tudott segíteni. Azt javasolta mindössze, hogy várjak türelmesen, előbb-utóbb mindenről értesítenek levélben. Én azonban nem értem be ezzel, Mr. Holmes. Nem akartam csak úgy, harc nélkül veszni hagyni egy ilyen remek állást, ezért amikor hírért vettem az ön nagylelkűségének, hogy tanáccsal segíti a bajbajutott szegényeket, azonnal felkerestem önt.

– Nagyon bölcsen tette – felelte Holmes. – Az ön esete igazán figyelemre méltó, és én szívesen utánajárok. Mindabból, amit az imént elmondott, az a gyanúm, hogy az ügy hátterében komolyabb dolgok állnak, mint azt elsőre gondolnánk.

– Épp elég komoly ez így is! – kiáltott föl Mr. Jabez Wilson. – He-ti négy fontom bánja.

– Ami az ön személyét illeti – kezdte Holmes szárazon –, úgy vélem, hogy önt a világon semmi sérelem nem érte a különös liga részéről. Épp ellenkezőleg, ha jól értettem, nagyjából harminc fonttal lett gazdagabb, arról a részletes tudásról már nem is beszélve, amelyet minden egyes A-val kezdődő szóról szerzett. Ön az egész ügyön nem veszített semmit.

– Valóban nem, uram. Mégis szeretném tudni, hogy mi volt ez az egész, kik és miért járatták velem a bolondját, ha ezt egyáltalán tréfának szánták. Mindenesetre elég magas árat fizettek érte, harminckét fontba került nekik ez a kis játék.

– Ígérem, mindent megteszünk, hogy a kíváncsiságát kielégíthessük. Mindenekelőtt azonban föltennék még önnek néhány kérdést, Mr. Wilson. Ez a bizonyos segéd, aki a hirdetésre fölhívta a figyelmét, mióta dolgozott már önnél?

– Úgy egy hónappal azelőtt állt be.

– Hogyan került önhöz?

– Jelentkezett egy álláshirdetésre.

– Ő volt az egyedüli jelölt?

- Nem, voltak vagy egytucatnyian.
- És miért pont ezt az embert választotta?
- Mert ügyesnek tűnt, és kevéssel is beírta.
- Egész pontosan a fizetés felével.
- Igen.
- Hogy néz ki ez a Vincent Spaulding?
- Alacsony, tömzsi, de nagyon fürge, az arca teljesen csupasz, bár már legalább harminc éves. A homlokán van egy savmarta fehér folt.

Holmes nyilvánvaló izgatottsággal ült föl a székében.

– Sejtettem – szólalt meg. – Észrevette, hogy a füle ki van lyukasztva?

– Igen, uram. Azt mondta, hogy egy cigány csinálta, még kamazskorában.

– Hm – mormogta Holmes, és gondolataiba mélyedt. – Még mindig önnél dolgozik?

– Persze, uram. Épp az imént hagytam magára az üzletben.

– És az ön távollétében rendesen végezte a dolgát?

– Nem lehet okom panaszra, uram. És délelőttönként amúgy sincs sok teendő.

– Köszönöm, Mr. Wilson. Egy-két napon belül értesíteni fogom, hogy mire jutottam. Most szombat van, remélem, hétfőre már végleges megoldással szolgálhatok.

– Nos, Watson – fordult felém Holmes, miután látogatónk távozott –, mi a véleménye minderről?

– Fogalmam sincs, mit gondoljak – feleltem őszintén. – Rejtélyes ügy.

– Általában – kezdte magyarázni Holmes – minél bizarrabb valami, annál kevésbé titokzatos. Csak az előítélete mondatja önnel, hogy ez az eset rejtélyes, valójában azonban a jellegtelennek tűnő bűnügyek okoznak igazán fejtörést, mint ahogy a jellegtelen arcokat a legnehezebb azonosítani. De ebben az ügyben gyorsan kell cselekednem.

– Mire készül most? – kérdeztem.

– Pipára gyújtok – válaszolta. – S mivel ez az eset legalább háromtömésnyi időt vesz igénybe, nagyon kérem, kedves barátom, hogy most ötven percig ne szóljon hozzám.

Azzal összekuporodott a székből, sovány lábát egészen sasorráig fölhúzta, s így ült csukott szemmel, fekete agyagpipája úgy meredt előre a szájából, mint holmi különös madár csőre. Úgy véltem, elbóbiskolt, s már magam is éppen elszenderedtem volna, amikor hirtelen fölugrott, az olyan ember mozdulatával, mint aki végül döntésre jutott, és letette a pipát a kandallópárkányra.

– Sarasate játszik ma délután a St. James's Hallban – szólalt meg. – Mit gondol, Watson, tudják nélkülözni önt a betegek néhány órára?

– Ma nincsen semmi dolgom, és a praxis egyébként sem vesz túlságosan igénybe.

– Ez esetben vegye a kalapját, kérem, és jöjjön velem. Először a Cityn megyünk keresztül, útközben megállhatunk valahol ebédelni. Úgy olvastam, hogy túlnyomórészt német muzsika lesz műsoron, ami sokkal inkább ínyemre van, mint az olasz vagy a francia zene. Elmélyülésre ösztönöz, s ez most éppen nekem való. Induljunk is!

Földalattival mentünk Aldersgate-ig, onnan rövid sétával eljutottunk a Saxe-Coburg térre, a délelőtt hallott rendkívüli történet helyszínére. Szegényes, sivár kis terecske volt ez, ahol négy sor siralmas külsejű kétemeletes téglaház fogott közre egy darab elkerített, zöld területet, melyen gaz felverte fű és néhány csenevész babérbokor vívta élethalálharcát a fojtogatóan füstös, barátságatlan környezetben. Egy sarki ház falán három aranyszínű gömb és egy barna kartontábla – rajta a JABEZ WILSON név fehér betűkkel – reklámozták vörös hajú ügyfelünk üzletét. Sherlock Holmes megállt előtte, és félrehajtott fejjel tanulmányozta, öszszeráncolt szemöldöke alatt csillogott a szeme. Ezután lassan el sétált az utca végéig, majd vissza a sarokig, mindvégig a házakat figyelve. Végezetül ismét a zálogkölcsonzó előtt kötött ki, s miután botjával kétszer vagy háromszor erőteljesen megütögette a járdát, a bejárathoz ment, és bekopogott. Az ajtó abban a minutában kinyílt, s egy elegáns, frissen borotvált fiatalember tesékelt be bennünket a házba.

– Köszönöm az invitálást – mondta Holmes –, de mindössze azt szerettem volna megtudakolni, hogy jutunk el innen a Strandre.

– A harmadik kereszteződésnél jobbra, utána a negyedik mellékutca balra – felelte a segéd azonnal, s már csukta is be az ajtót.

– Eszes fickó – jegyezte meg Holmes, miközben lassan távolodtunk a háztól. – Véleményem szerint a negyedik legagyafúrta alak Londonban, merészségét tekintve pedig méltán pályázhat a harmadik helyre is. Már korábban is hallottam felőle egyet s mást.

– Nyilvánvaló – szoltam –, hogy Mr. Wilson segédje komoly szerepet játszik a Vörös Liga rejtélyében. Ön kétségkívül csupán azért kért útbaigazítást, hogy jól szemügyre vehesse.

– Nem őt.

– Hát akkor kicsodát?

– A nadrágja térdét.

– Na és mit látott rajta?

– Pontosan azt, amire számítottam.

– Miért ütögette meg a járdát?

– Kedves doktor, még nem jött el a beszélgetés ideje, egyelőre csak mindent megfigyelünk. Kémek vagyunk egy ellenséges országban. A Saxe-Coburg térről már tudunk valamit, most nézzünk utána, hogy mi rejtőzik mögötte.

Az út, amelyre a sarkon lekanyarodva rátértünk, olyan kiáltó ellentétben állt az imént elhagyott, félreeső Saxe-Coburg térrel, akár egy kép színe és fonákja. A város egyik fő ütőere volt, északi és nyugati irányban vezette ki a forgalmat a Cityből. Az úttest csak úgy hemzsegett az áruval megrakott járművektől, melyek két hatalmas áradatban özönlöttek be és ki a városból, a járda pedig szinte feketéllett a rohanó gyalogosok hadától. A takaros boltokat és tekintélyt parancsoló üzleteket látva igazán nehéz volt elképzelni, hogy csupán egy kőhajításnyira innen ott árválkodik az imént szemügyre vett nyomorúságos, elhagyatott terecske.

– Nézzük csak – szolt Holmes a sarkon állva, és pillantását végigfuttatta az üzletsoron. – Emlékezetembe akarom vésni az épületek sorrendjét. Egyik kedvenc időtöltésem, hogy igyekszem a lehető legpontosabban feltérképezni Londont. Ott a Mortimer's, a dohányárus, az újságosbódé, aztán a Városi és Külvárosi Bank coburgi fiókja, a vegetáriánus étterem és végül McFarlane kocsigyártó műhelye. Utána már a következő háztömb jön. Most pedig, kedves doktor, miután eleget tettünk a feladatunknak, ideje egy kis szórakozásra gondolnunk. Először egy szendvics és egy csésze jó kávé, aztán irány a zene világa, ahol minden csupa báj, fi-

nomság és harmónia, ahol nem léteznek talányaikkal nyaggató vörös hajú ügyfelek.

Barátom szenvedélyesen szerette a zenét, és nem csupán tehetséges előadóművész volt, hanem nem mindennapi zeneszerző is. Egész délután ott ült a hangversenysteremben, lelke a tökéletes boldogság szférájába emelkedett, hosszú, vékony ujjáival lágyan követte a melódiát; átszellemült mosolya és bágyadt, álmodozó pillantása bárki máshoz jobban illett volna, mint Holmes-hoz, a könyörtelen, éles eszű és gyors kezű nyomozóhoz, a rettegett rendőrkapóhoz. Sajátságos jellemében egyidejűleg két, teljesen különböző természet is megfér, melyek közül hol az egyik, hol a másik kerekedett fölül benne. Gyakran az volt a benyomásom, hogy barátom rendkívüli precizitása és kivételes ravaszsága valójában nem más, mint az őt olykor hatalmába kerítő lírai, merengő hangulat ellenhatása. Szélsőséges természete hol a teljes tétlenségbe sodorta, hol pedig a minden energiát fölemésztő tettvágy buzgott föl benne. Jól tudtam, hogy igazán akkor a legveszedelmesebb, amikor naphosszat csak a karosszékében hever, s az improvizációin és díszes, régi könyvein kívül látszólag semmi sem foglalkoztatja. Ilyenkor ugyanis egyszer csak váratlanul úrrá lesz rajta a vadászszenvedély, bámulatra méltó oknyomozó képessége már-már az intuíció fokára emelkedik, úgyannyira, hogy azok, akiknek korábban nem volt szerencsájük Holmes módszereit megismerni, gyanakodva méregetik, mint olyasvalakit, akinek tudása nem e világból származik. Mikor aznap délután a St. James Hallban láttam, mennyire átadja magát a zenének, azonnal sejtettem, hogy nehéz idők várnak mindazokra, akiket kézre akar keríteni.

– Úgy látom, hazakívánkozik, kedves doktor – jegyezte meg, miközben a helyünkről fölálltunk.

– Valóban így van.

– Nekem pedig van még némi elintéznivalóm, amely akár órákig is eltarthat. Ez a Coburg téri ügy meglehetősen komolynak tűnik.

– Mire gondol?

– Súlyos bűnügy van készülóban. Ha nem tévedek, még van annyi időnk, hogy megakadályozhassuk. Az viszont, hogy ma ép-

pen szombat van, eléggé megnehezíti a dolgunkat. Ma éjjel szükségem lesz a segítségére.

– Mikor?

– Tízkor még időben vagyunk.

– Nos, akkor tízkor ott leszek a Baker Streeten.

– Tökéletes. Még valami, kedves barátom, attól tartok, hogy éjjeli kalandunk nem lesz teljesen veszélytelen, úgyhogy ha kérhetném, hozza magával a katonai pisztolyát is – ezzel búcsút intett, sarkon fordult, és egy szempillantás alatt elnyelte a tömeg.

Nem tartom magam az átlagosnál butábbnak, ám a Sherlock Holmessel közös vállalkozásaink során állandóan nyomasztott saját ostobaságom tudata. Hiszen mindketten ugyanazt hallottuk és ugyanazt láttuk, és mégis, szavaiból nyilvánvaló volt, hogy őelőtte nemcsak az ismeretes, ami már megtörtént, hanem azzal is tisztában van, hogy mi van készülőben, míg számomra az egész ügy még mindig teljesen zavarosnak és képtelennek tűnt. Útközben kensingtoni házam felé még egyszer végiggondoltam mindent, a vöröshajú enciklopédiamásoló elképesztő történetétől kezdve a Saxe-Coburg téren tett sétánkon át egészen barátom baljós megjegyzéséig, melyet búcsúzáskor tett. Mi a célja ennek az éjszakai kirándulásnak, és vajon miért kell pisztollyal a zsebemben megjelennem? Hová készülünk és mire? Holmes utalt rá, hogy a zálogkölcsonzó sima képű segédje veszedelmes alak, olyan ember, aki hajlamos belekeveredni sötét játszmákba. Megkíséreltem összerakni a képet, ám hamarosan feladtam, félretettem az egészet estig, amikor úgymagyarázatot kapok mindenre.

Negyed tízkor útnak indultam hazulról, átvágtam a parkon, majd végimentem az Oxford Streeten, míg el nem értem a Baker Streetig. A kapu előtt két kocsi várakozott, és ahogy a folyosóra léptem, hangokat hallottam odafentről. A szobájába nyitva Holmest két férfi társaságában találtam, akikkel élénk beszélgetést folytatott. Egyikükben felismertem Peter Jones rendőrségi nyomozót, a másik pedig egy magas, vékony, bánatos képű ember volt, aki nagyon fényes kalapot és szinte már nyomasztóan tekintélyt parancsoló kabátot viselt.

– Úgy látom, mind együtt vagyunk! – szólt vastag kabátját gombolgatva Holmes, majd leemelte súlyos lovaglópálcáját a fogasról. – Kedves Watson, úgy vélem ismeri Mr. Jonest a Scotland Yard-

tól. Kérem, engedje meg, hogy bemutassam Mr. Merryweathert, aki társunkul szegődik a ma éjjeli kalandban.

– Látja, kedves doktor, ismét párban vadászunk – jegyezte meg Jones szokásos öntelt modorában. – Barátunk a legalkalmasabb ember a hajsza megindítására. Nincs is másra szüksége, csupán egy öreg kopóra a vad elejtéséhez.

– Aztán remélhetőleg nem csúszik ki a vad a kezünk közül – mormogta Mr. Merryweather komoran.

– Mr. Holmesban tökéletesen megbízhat, uram – közölte a nyomozó élesen. – Megvannak ugyan a maga sajátos módszerei, melyek, ha meg nem sértem, kissé túlzottan elméletiek és különösek, de higgyen nekem, Mr. Holmes vérbeli nyomozó. Túlzás nélkül állíthatom, hogy néhány alkalommal, mint például a Sholto-gyilkosság ügyében vagy az Agra-kincsek esetében, közelebb járt az igazsághoz, mint a hivatalos szervek.

– Hát, ha így áll a dolog, akkor igazán minden rendben van – szólt az idegen megnyugodva. – Ennek ellenére azért sajnálom a kártyapartimat. Huszonhét év óta ez lesz az első szombat, hogy ki kell hagynom.

– Úgy vélem – válaszolta neki Holmes –, hogy ma éjjel nagyobb tétre játszik majd, mint életében eddig bármikor, és a játszma is izgalmasabb lesz. Az ön tétje, Mr. Merryweather, mintegy 30 000 font; az öné pedig, Jones, az az ember, akire már olyan régóta szeretné rátenni a kezét.

– John Clay, a gyilkos, tolvaj, továbbá pénz- és okirathamisító. Még fiatal ember, Mr. Merryweather, de máris hivatása magaslatán áll, és nagyobb örömmel kattintanám rá a bilincset, mint bármely más gazemberre Londonban. Figyelemre méltó fickó ez a John Clay. A nagyapja királyi herceg volt, ő pedig Etonban és Oxfordban tanult. Észjárása ugyanolyan fürge, akár a keze, és bár lépten-nyomon belebotlunk a nyomaiba, őt magát mégsem sikerül soha megtalálnunk. Az egyik héten betör valahova Skóciában, a másik héten pedig már Cornwallban gyűjt pénzt árvaház építésére. Már évek óta követem, de szemtől-szembe még soha nem találkoztam vele.

– Őszintén remélem, hogy ma éjjel végre bemutathatom önöket egymásnak. Néhányszor már nekem is volt szerencsém Mr. John Clay-hez, és kénytelen vagyok egyetérteni önnel abban, hogy va-

lóban hivatása magaslatán áll. Azonban már elmúlt tíz, ideje indulnunk. Önöké az első kocsi, mi Watsonnal követjük önöket.

Sherlock Holmes a hosszú út alatt végig hallgatag volt, hátradőlt az ülésen, és a délután hallott dallamokat dúdolgatta magában. Gázlámpás utcák egész útvesztőjén zötyögtünk végig, mire kiértünk a Farrington Streetre.

– Hamarosan megérkezünk – jegyezte meg Holmes. – Ez a Merryweather bankigazgató, és személyesen érdekelt az ügyben. Jobbnak láttam magunkkal hozni Jonest is. Nem rossz ember, habár a szakmájához teljesen ostoba. Viszont van egy igen hasznos erénye: bátor, akár egy oroszán, és szívós, mint egy pióca, ha egyszer rátapad valakire. Itt is vagyunk, és társaink már várnak ránk.

Ugyanarra a forgalmas főútra értünk, ahol reggel már jártunk. Kifizettük a kocsisokat, majd Mr. Merryweather vezetésével átvágtunk egy szűk sikátoron, és beléptünk egy oldalajtón, amelyet a bankár kinyitott előttünk. Odabent egy kis folyosót láttunk, amelyet hatalmas vaskapu zárt le. Miután ezen is beléptünk, lementünk a csigalépcsőn, melynek végében ismét egy roppant nagy ajtó állt. Mr. Merryweather itt megállt, hogy lámpát gyújtson, aztán átvezetett bennünket egy sötét, földszagú átjárón, majd egy harmadik ajtón keresztül egy óriási pincébe jutottunk, melynek falai mentén körben ládák és hatalmas dobozok voltak egymásra halmozva.

– Úgy veszem észre, nem kell tartania felülről jövő támadástól – szólta Holmes, miközben magasra emelte a lámpát, hogy körülnézhessen.

– És alulról sem – felelte Mr. Merryweather, és botjával megkocogtatta a padló kőlapjait. – Szentséges ég, miért kong ez ilyen üresen? – kiáltott fel, és döbbenten meredt ránk.

– Kicsit csendesebben, ha kérhetném – mondta szigorúan Holmes. – Az imént egész vállalkozásunk sikerét veszélyeztette. Talán lesz olyan szíves, és helyet foglal az egyik dobozon, és a további eseményekbe nem avatkozik bele.

Mr. Merryweather sértett arccal és kimérten rátelepedett az egyik ládára, Holmes pedig kezében a lámpával és nagyítójával térden csúszva aprólékosan vizsgálgatni kezdte a kövek közötti repedéseket. Néhány másodperc elég volt neki, hogy megtalálja,

amit keresett, mivel hamarosan felpattant, és zsebre vágta a nagyítóüveget.

– Még legalább egy óránk van – jegyezte meg –, mivel aligha kezdenek bármihez is, amíg a jó zálogos nem alussza az igazak álmát. Utána azonban nem vesztegetnek majd egy percet sem, ugyanis minél hamarabb befejezik, amit elterveztek, annál több idejük marad a menekülésre. Jelen pillanatban, kedves doktor – mint ahogy azt már nyilván ki is találta –, az egyik legnagyobb londoni bank belvárosi fiókjának a pincéjében vagyunk. Mr. Merryweather az igazgatótanács elnöke, és rögtön elmagyarázza önnek, hogy miért fordulnak London legvakmerőbb bűnözői jelenleg megkülönböztetett érdeklődéssel e felé a pince felé.

– A francia arany az oka – suttogta az igazgató. – Számtalan figyelmeztetést kaptunk, hogy egyesek el akarják rabolni.

– A francia arany?

– Igen, néhány hónappal ezelőtt lehetőség adódott, hogy növeljük a forrásainkat, s ebből a célból kölcsönvettünk a Francia Nemzeti Banktól 30 000 Napóleon-aranyat. Kitudódott, hogy ez idáig még nem volt alkalmunk a kicsomagolni a pénzt, s hogy az még mindig a pincében lapul. A láda, amelyen ülök, pontosan kétezer aranyat tartalmaz, a rétegeket ólomlemezek választják egymástól. Az aranytartalékunk jelenleg jóval nagyobb, mint amit egyetlen bankfiók általában tárolni szokott, és az igazgatókat ez nyugtalanítja.

– És nem ok nélkül – jegyezte meg Holmes. – Most pedig itt az ideje, hogy előkészítsük a tervünket. Ha sejtésem nem csal, egy órán belül cselekednünk kell. Addig is, Mr. Merryweather, el kell oltanunk a lámpást.

– És sötétben üldögeljünk?

– Attól tartok, igen. Hoztam ugyan magammal egy pakli kártyát, gondoltam, hogy mivel éppen négyen vagyunk, akár meg is tarthatjuk a szokásos partiját. Azonban úgy veszem észre, hogy az ellenfél már megtett minden szükséges előkészületet, úgyhogy nem kockáztathatjuk, hogy fényt gyűjtsünk. És mindenekelőtt el kell döntenünk, hogy ki hol helyezkedjen el. Ezek a fickók semmitől nem riadnak vissza, és bár helyzeti előnyben leszünk, mégis kárt tehetnek bennünk, ha nem vagyunk elég óvatosak. Én e mögött a láda mögött várakozom majd, önök pedig rejtőzzenek